

VOĈO DE KURACISTOJ

Monata revuo por internacia korespondado de Kuracistoj
Organo de „Tutmonda Esperantista Kuracista Asocio“ (T. E. K. A.).

En unueco estas forto

Adreso de la redakcio kaj administracio:
D-ro Stefan Mikołajski
Lwów, Strato Śniadeckich Nro 6
Aŭstrio-Galicio.

Eliradas la 1-an de ĉiu monato.
Abonprezo jare: 1·5 spesmiloj = 3·60
kronoj aŭstriaĵ = 3 markoj = 4 fran-
koj = 3 ŝilingoj = 1·5 rubloj = 0·75 dolaro.

ENHAVO:

D-ro L. Chybczyński. La unua kongreso de T. E. K. A.	129
Internacia enketo pri mortpuno. Francujo. Opinio de d-ro Bos (Marseille)	131
Referatoj	137
<i>Interna medicino.</i> Evler. Fruaj simptomoj de tetano. — Nowak kaj Ranzel. Pri konstatado de tuberkulbacioloj en la placentoj de tuberkulozaj patrinoj.	
<i>Hirurgio.</i> Eiselsberg. Al la unuflanka reseco de piloro.	
<i>Pediatrio.</i> W. Schoenaich. Pri la malfrua adenopatio skarlatinoza. — I. Brudziński. Pri la miksitaj infektoj per morbiloj kaj skarlatino. — J. Raczynski. Pri eliminado de floridoj dum la skarlatino pura kaj komplikita. — K. Lewkowicz. Pri miliario skarlatinoza. — T. Kopeć. Pri la lipemio el digesto de suĉinfanoj. — B. Korybut Daszkiewicz. Pri pielitoj de la infanaĝo. — S. Kramsztyk. Aldono al la studo pri la malsano de Barlow. — W. Jasiński. Pri bluaj t. n. mongolaj makuloj. — E. I. Hindes. Esenco kaj kuracado de laringospasmo.	
<i>Medicino sociala.</i> A. I. Singarev. Elspezoj por popola saneco en la buĝetoj lokaj kaj ŝtataj. — N. Terjazev. — M. A. Niewiadomski. Donitaĵoj pri kontraŭskarlatinaj inokuloj laŭ prof. Gabričevskij en Saratova gubernio.	
Kroniko	141
Komunikaĵoj de T. E. K. A.	143

La unua kongreso de T. E. K. A.

Alvenis Aŭgsburgon jenaj T. E. K. A-anoj: prof. Dor kaj kolegoj Briegleb (Worms), Chybczyński (Varsovio — Polujo), Claude (Ancerville — Fr.), Fišer (Tiflis — Kaŭkazo), Hagen (Zgierz — Pol.), Kabanov (Moskvo), Krikortz (Stockholm), Mybs (Altona), kiu partoprenis nur kongreson de U. E. A. pro sia forveturo Washington'on, poste Papsch (Innsbruck), Róbin (Varsovio), Rosenberg (Berlin), Veitzler (Rostov — Rus.), Weiss (Gmund-Schwaben) kaj prof. de matematiko d-ro Ingham Harvy (Bury — Anglujo). Multaj T. E. K. A-anoj esprimis telegrafe sian grandan bedaŭron, ke ili ne povis ĉeesti kaj salutis kongreson interalie sekvantaj kunfratoj: Mybs, Claremont (Portsmouth), Skalkovski, Ŝipek kaj Uhlmann.

Malferma kunveno okazis la 1-an de aŭgusto je la 10 h. matene. Prezidanto prof. Dor, kiu komencis per saluto de

ĉeestantoj, tralegis salutantan leteron de d-ro L. L. Zamenhof kaj salutantajn telegramojn de kolegoj, malhelpitaj alveni por partopreni kongreson. Leteron de nia majstro oni vive aplaudis kaj la saman tagon sendis al li telegramon kun deziroj de bona vojaĝo kaj de sukceso en Washingtono.

Unua labora kunsido okazis la 1-an de aŭgusto, komencinte je la 5 h. p. t. m. Oni petis privatdocenton d-ron Kabanov el Moskvo preni sur sin ĝis alveno de d-ro Róbin la taskon de prilaborado de necesaj raportoj. Dum ĉi tiu kunsido estis precipe pridiskutita la propono de d-ro Uhlmann el Huttvil (Svis.), koncernanta la medicinan terminologion. Vivan diskutadon, en kiu partoprenis ĉiuj ĉeestantoj, sekvis jenaj konkludoj: Estas decidite: 1) starigi laŭ la propono de d-ro Uhlmann specialan komision, en kiu ĉiu nacia lingvo havus po du

reprezentantojn, komune elektontajn sian centran komitaton 2) konservi la ekzistantan sciencan grekolatinan terminologion, pro kio estas necese, ke starigota komisiono sin okupu nur pri elekto po unu vorto el multenombraj jam uzitaj sinonimoj.

Dua labora kunsido (2. VIII. je la 9 h. matene). Estis legita propono de d-ro Perez Domingo el Huermece, Burgos (Hispanio) pri internacia kuracista organizado por havigo de pagataj sciigoj per esperanto. Post sufiĉe longa diskutado oni decidis, ke dume la nunaj reprezentantoj de T. E. K. A. tute sufiĉas por la plenumado de proponitaj servoj. Poste sekvis la propono de d-ro L. Chybczynski (el Varsovio) pri la fondo en plej gravaj centroj de scienca movado de profesiaj kursoj en lingvo esperanto por diverslingvaj praktikaj kuracistoj. La ĉeestantaro plene aprobis la ideon de d-ro Chybczynski, trovis ĝin tre utila kaj efektivebla, sed bedaŭrinde ne en nuna jaro, ĉar la centra komitato pro multe da ordinara laboro ne trovas eblecon preni sur sin la taskon eĉ aranĝi necesan specialan komisionon. Do oni rekomendis al d-ro Ch. per korespondado popularigi sian proponon inter samideanoj profesoroj kaj privatdocentoj kaj dum la sekvonta kongreso de T. E. K. A. en 1911 jaro ĝin ripeti. La sekvanta punkto de la tagordo enhavis la demandon pri la bezono kaj loko de ĉiujaraj kongresoj de T. E. K. A. kaj oni unuvoĉe decidis, ke la kongresoj de T. E. K. A. okazu ĉiujare kaj prefereble samloke kaj samtempe kun la ĝeneralaj esperantistaj kongresoj. La sekvanta kongreso de T. E. K. A. okazos do en Antverpeno dum la 7-a internacia esperantista kongreso en 1911 jaro. Ĉar la S-t Etienne'a grupo invitis la T. E. K. A.-n aranĝi sian kongreson en ĝia urbo, la kunsido decidis kore danki la suprecititan grupon pro ĝia afabla invito. Oni esprimis poste deziron, ke T. E. K. A.-anoj penu laŭeble influi sur la organizatoroj de ĉiujaraj naciaj someraj kuracistaj ekskursoj al banlokoj, ke ili direktu, se eble, tiujn ekskursojn en lokojn en ĉirkaŭaĵo de ĉiujara internacia esperantista kongreso. Poste d-ro Rosenberg (Berlin) prezentis sian belan artikolon sub titolo: „Der Internationalismus in der Medizin und Esperanto“, kiu aperis en ĵurnalo „Sociale Hygiene u. Medizin“ (1910 Nr. 19). La ĉeestantaro kore dankis la aŭtoron pro lia laboro, kiu sendube bone propagandos nian ideon inter ĝis nun ankoraŭ ne esperantistigitaj kolegoj.

La tria labora kunsido okazis la 2-an de aŭgusto je la 5 h. p. t. m. Alveninta d-ro Róbin (el Varsovio) havis la prelegon

pri praktikaj profitoj de la Schmidt'a metodo por diagnozado de intestaj malsanoj. Sekvis tre viva kaj interesa diskutado, en kiu partoprenis prof. Dor, privatdocento Kabanov (Moskvo), d-ro Krikortz (Stockholm) kaj Rosenberg (Berlin), tuŝinta la nunajn metodojn de diagnozado (la rektoskopion, la fizikajn kaj ĥemiajn metodojn k. t. p.). Dum restinta tempo de kunsido oni grave pridiskutis proponojn, koncernantajn pliperfektigon de organizado de nia centra komitato. Dr. Róbin (el Varsovio) proponis dividi la laboron de sekretario en kelkaj partoj, ĉar pro la rapida disvolvigo de la asocio la korespondado fariĝis tiel vasta, ke ĝi superas la fortojn de unu persono. Oni decidis dividi la sekretarian laboron en kelkaj partoj kaj starigi komence kvar fakojn, el kiuj ĉiu havos sian gvidanton. Dume necesaj estas jenaj fakoj:

1. fako por banlokoj
2. „ „ universitatoj
3. „ „ gazetaro
4. „ „ ekskursoj.

El ĉeestantoj d-ro Chybczynski esprimis la deziron gvidi unu el la supraj fakoj kaj kunveno danke akceptis lian proponon. Krom tio oni decidis trovi ankoraŭ tri fervorajn kolegojn, kiuj prenos sur sin la taskon de gvidantoj de aliaj fakoj.

Kvaran laboran kunsidon, kiu okazis la 3-an de aŭgusto (de 9 h. matene ĝis preskaŭ 1 h. p. t. m.) plenigis tute diskutado pri la grava afero de nia oficiala organo por estonta jaro. La prezidanto tra legis la kondiĉojn de la redaktoro de „V. de K.“, d-ro Mikolaĵski kaj post tre longa kaj viva diskutado, en kiu partoprenis ĉiuj ĉeestantoj, oni decidis meti al d-ro M. kontraŭkondiĉojn.

Prof. Dor sciigis la kunvenon, ke d-ro M., pro multaj siaj aliaj okupoj, bedaŭrinde neniel povos de la komenco de 1911 jaro plenumadi laboron, kunigitan kun ofico de kasisto de T. E. K. A. La kunveno decidis peti d-ro M. resti, kontraŭe, se li persistus en sia deziro, proponi kiel kasiston por la 1911 jaro d-ro Chybczynski, espriminte al d-ro M. grandan bedaŭron pro lia ekzigito kaj dankon pro gravaj ĝisnunaj servoj por nia asocio.

Poste oni decidis starigi specialan komisionon por organizado de nia organo, en kiu eniris: prof. Dor kaj kolegoj Chybczynski, Hagen, Kabanov, Krikortz, Róbin (el Varsovio) kaj Rosenberg. Sekvis la legado de la sekretaria raporto pri la nuna stato de T. E. K. A. Fine laŭ la propono de d-ro Chybczynski oni decidis danki ĉiujn

banlokajn reprezentantojn de T. E. K. A. kaj delegitojn de U. E. A. por ilia afabla helpo en la arango de postkongresa ekskurso. La saman tagon tuj post la fermo de la kongreso de T. E. K. A. okazis ekskurso al najbara banloko Wörishofen. Konklude ni povas kun granda plezuro konstati, ke la unua speciala kongreso de T. E. K. A. en Aŭgsburgo bone sukcesis, ĉar ĝi faris grandan impreson sur aliaj esperantistoj kaj lasis agrablan rememoron ĉe partoprenin-

toj dank' al la fakto, ke por ĝi speciale alveturis Aŭgsburgon tre fervoroj kaj agemaj T. E. K. A.-noj el tre malproksimaj landoj (ekz. d-ro Krikortz el Stockholm) kaj ke dum kunvenoj, kiuj daŭris ordinare 3—4 horojn, oni bone laboris kaj vive priĝustigis plej gravajn aferojn de nia asocio, kies bona organizado influos ĝian ankoraŭ pli rapidan kreskadon.

Berlin, 11. VIII. 1910.

D-ro L. Chybczyński.

Internacia enketo pri mortpuno.

Francujo.

25.

(Originalo franca).

Respondo je la demandaro pri mortpuno, verkita de d-ro Bos, sekretario-kasisto de la II. internacia kongreso medicina, okazinta en Florenco 1869.

I. demando. Ĉu Vi aprobas la mortpunon el la kuracista vidpunkto kaj speciale, ĉu Vi opinias, ke la prirespondebleco de la krimulo povas esti en ĉiu kazo tute certe determinita?

Mi konfesas, ke mi ne komprenas bone en tiu ĉi demando la esprimon „el la vidpunkto kuracista“.

La mortpuno en si mem estas problemo filozofia, socia, jurosciencia kaj oni devas ĝin trakti de la vidpunkto de filozofo, ŝtatesto, juristo.

Mi estas nek ŝtatesto nek juristo, sed opinias min iom filozofon, kiel faras cetere ĉiuj kaj mi estas decide partiano de mortpuno. Mi eĉ pensas, ke oni aplikas mortpunon tro malofte, nome nur kontraŭ mortigistoj.

La deklariantaj sin kontraŭ mortpuno (kaj ili estas multaj) estas, ĝenerale, poetoj kaj homoj impresigemaj, kiuj kompatas la friponojn (mortigistojn kaj apaŝojn), kiuj tamen, aliparte, havas nenium larmon por la viktimoj. Ĉiuj ĉi filantropoj, kruelaj por la bonuloj, mildaj por la malbonuloj, rezervas tutan sian kompaton por mortigistoj. Neniom da kompatato restas plu por la viktimoj. Ili similas tiujn maljunajn fraŭlinojn, kiuj oferdonas la feliĉon de la tuta homaro por la feliĉo de ilia kato aŭ de ilia favorata hundeto.

Tiuj sentimentalaj personoj estas tute simple danĝero sociala tiel same, kiel iliaj protektatoj, apaŝoj.

Ilia granda argumento estas, ke la vivo homa estas sankta kaj la socio ne havas la rajton mortigi. Jen estas grandega malsaĝaĵo, kiu ĉirkaŭkuras la stratojn, kiel aliaj sentimentalaj stultaĵoj, kiujn admiras sensaĝuloj.

Kaj ĉu la mortigisto, siaflanke, havas la rajton mortigi? Ne, sed li ĝin prenas. La socio faru la samon. Se ĝi ne havas la rajton mortigi (kion mi kontestas kaj kion la kontraŭuloj de mortpuno neniel asertas en la kazo de milito), ĝi prenu tiun rajton kaj forigu la mortigiston, kiel li estas foriginta sian viktimon.

Sendube, la vivo homa estas sankta, sed sankta kaj netuŝebla estas nur la vivo de la homo honesta, de la civitano, utila al la socio. Pri la vivo de iu malestiminda mortigisto, ĝi ne valoras eĉ la ŝnuron por lin pendigi. Kaj atentu! la samaj personoj kompatemaj, kiuj ploras pro la sorto de la fripono, mortiginta sian patron kaj patrinon por gajni kelkajn moneretojn, ne hezitas eĉ unu momenton elsendi al morto centmilojn da homoj honestaj. La tuta diferenco estas, ke la homoj honestaj, farintaj nenian malbonon, estas mortigataj en milito kaj la mortigistoj, meritintaj centfoje ilian sorton, estas mortigataj per la mano de ekzekutisto. Oni kontentiĝas glori la morton de la homoj honestaj, sed oni priploras la morton de la bedaŭrindaj krimuloj. Oni verŝas larmojn pro la sorto de 30 aŭ 40 krimuloj, gilotinitaj aŭ pendigitaj, dum oni laŭdegas la sorton de centmil pereintaj sur la kampo de la honoro.

Konklude: la vivo de la mortigisto estas sankta, sed la vivo de la honesta viro ne estas sankta. Jen la konsekvenco pereiga de tiu ĉi ne ĝustloka sentimentaleco, kiu, bedaŭrinde, naskiĝis ĉe ni en Francujo en la XVIII-a jarcento kaj kiu iom post iom

kreskis kaj plibeligadis ĝis nuna tempo. Oni estas kruela por la homoj honestaj, elsendante ilin al la morto po grandegaj amasoj, pro iu miskompreno diplomacia, pro iu afero, pri kiu kelkfoje la ambaŭ kontraŭmilitantaj partioj neniom komprenas, pro unu „jes“ aŭ pro unu „ne“; sed oni rezervas la tutan sian kompaton por la malnobla kanajlo, kiu mortigas sian patron, dezirante pli baldaŭ heredi post li, aŭ por la bandito, kiu mortigas pasanton, volante ŝteli al li cent groŝojn.

En Francujo tiu ĉi bela sentimentaleco finiĝis en la XVIII-a jarcento per gilotino kaj teruro. Ni ne forgesu, ke Robespierre kaj Marat estis homoj kompatemaj. En la XIX-a jarcento tiu ĉi bela sentimentaleco finiĝis per komuno kaj brulo de Parizo. Plejparto de la komuno ne farus ion malbonan eĉ al la muŝo. En la XX-a jarcento ĝi finiĝos ankoraŭ pli malbone.

Mi demandas, kian perdon povas fari al la nacio de 30 aŭ 40 milionoj, se oni pereigas ĉiujare 30 aŭ 40 ekzistaĵojn de mortigistoj.

Ne sole en tio estas neniu perdo, sed evidenta utilo. Oni estas almenaŭ certa, ke tiuj 30 aŭ 40 individuoj ne rekomencos iliajn farojn; mortpuno alportas tiun ĉi grandan utilon, ke ĝi eliminis certe la danĝerajn elementojn, malamikajn al la socio.

Ĝi faras bonegan selekton praktikan, forigante ne sole la nuntempajn krimulojn, sed ankaŭ la estontajn krimulojn, kiuj povus naskiĝi de la nuntempaj.

Oni kontraŭdiras al tio, ke mortpuno estas neriparebla kaj ke oni povas erariĝi. Tiu ĉi kontraŭdiro estas infana; same, kiel mortpunon, oni ne riparas la dudek jarojn da punlaboro nemeritita kaj oni eraras tiom malofte (precipe nuntempe, kiam la akuzito estas ĉirkaŭigita per mil garantioj), ke unu aŭ du eraroj en tuta jarcento ne povas kontraŭpezi la utilon socialan de mortpuno, kiu prezentas ĉiujn kvalitojn de la puno certa, definitiva, bonfaranta, ĉar ĝi eliminis definitive la krimulojn, de la puno ekonomia (oni kalkulu, kiom kostas al la socio la vivteno de unu mortigisto 20-jara, kiu estos ĝia ŝarĝo ankoraŭ dum 40 aŭ 50 jaroj) kaj antaŭ ĉio de la puno, malebliganta la recidivon.

Tial ĉiuj filozofoj, aŭ pli malpli ĉiuj, estis partianoj de mortpuno kaj, por citi nur la filozofojn de la XVIII-a jarcento, Voltaire, J. J. Rousseau, Diderot k. a. ne kontraŭstarigis kontraŭ mortpuno, sed nur kontraŭ ĝia misuzo, ekzemple al malgrandaj ŝteloj. Ordinare oni citas la famekonatan Beccaria, kiel kontraŭulon de mortpuno.

Efektive Beccaria ne allasas mortpunon, esceptante du kazojn.

„La morto — li diras — de certa civitano povas esti necesa nur pro du motivoj: La unu el ili estas, kiam la civitano, eĉ senigita je libereco, posedas ankoraŭ tiajn rilatojn, tian potencon, ke lia ekzisto povas kaŭzi danĝeran ribelon kontraŭ la starigita formo de regado. La morto de certa civitano fariĝas do necesa, kiam la nacio reakiras aŭ perdas la liberecon aŭ en la tempo de anarĥio, ĉar tiam la malordoj mem okupas la lokon de leĝoj.

„Tamen, dum trankvila regado de leĝoj, sub la formo de la ŝtato, konsentita per la voĉoj de la nacio, bone defendita interne kaj ekstere per la forto kaj per la opinio, batalilo eble pli efika, ol la forto mem, kie la komando estas en la manoj de vera regnestro, kie riĉaĵoj povas aĉeti plezurojn, sed ne aŭtoritaton, mi ne vidas le necesecon pereigi iun civitanon, escepte se lia morto estus la sola freno, por malhelpi al aliaj civitanoj plenumi deliktojn kaj tio ĉi estas la dua motivo, kiu povas mortpunon igi justa kaj necesa 1)“.

Bentham, la ĉefa kontraŭulo de mortpuno havas la saman opinion, kiel Beccaria: „Estas nur unu kazo, en kiu mortpuno estus pravigebla pro neceseco, nome la kazo de la perfido al la ŝtato aŭ de ribelo kaj nur en certaj cirkonstancoj, t. e. kiam la afero koncernus la partioĉefon, en kies sango oni estingas la principon de iu partio, aŭ se oni povus timi, laŭ la inklinio, tre disvastigita en la popolo, ke la malliberigo ne estas certa rimedo de antaŭgardo, ke la gardistoj, delogitaj aŭ kunkulpaj, faciligos forkuron

1) „La morte di un cittadino non può credersi necessaria che per due motivi. Il primo, quando, anche privo di liberta, egli abbia ancora tali relazioni e tal potenza, che interessi la sicurezza della nazione, quando la sua esistenza possa produrre una rivoluzione pericolosa nella forma di governo stabilita. La morte di qualche cittadino divien dunque necessaria, quando la nazione ricupera o perde la sua liberta, o nel tempo dell' anarĥia, quando i disordini stessi tengono luogo di leggi.

„Ma, durante il tranquillo regno delle leggi, in una forma di governo per la quale i voti della nazione sieno riuniti, ben munita al di fuori e al di dentro dalla forza, e dalla opinione, forse piu efficace della forza medesima, dove il comando non e che presso il vero sovrano, dove la ricchezza comprano piaceri e non autorita, io non veggo necessita alcuna di distruggere un cittadino, se non quando la di lui morte fosse il vero ed unico freno per distogliere gli altri dal commettere delitti, secondo motivo per cui puo credersi giusta e necessaria la pena di morte.“

Beccaria, Dei delitti e delle pene, § XVI., paĝo 64 eldono de Casin', Paris 1876.

de la malliberulo aŭ ke oni enrompiĝos perforte en la malliberejon²⁾“.

Finfine Beccaria kaj Bentham allasas mortpunon, kiel justigitan, nur por la deliktoj politikaj kaj ĝuste por tiuj deliktoj oni firigis mortpunon en certaj landoj, nome en Francujo, kio sufiĉe pravas, ke inter kontraŭuloj de tiu ĉi puno ekzistas malmulte da konsento.

Beccaria kaj Bentham estas tie ĉi pravaj. Se oni devas konservi tiun ĉi punon, antaŭ ĉio ĝi devas esti aplikata en aferoj politikaj. La mortigo restas ĉiam mortigo, sen diferenco, ĉu ĝi estas plenumita sur strato kontraŭ ŝtatestro, por lin anstataŭigi per alia persono, ĉu en dormoĉambro de maljuna virino, por ŝin ĉirkaŭŝteli kaj aliflanke la sekvoj de politikaj atencoj estas multe pli malutilaj, ol la sekvoj de la krimo, plenumita kontraŭ privataj personoj.

Plej forta argumento, kiun oni citas kontraŭ mortpuno, estas, ke „mortpuno ne estas konvertebla en profiton; ĝi tute ne donas perdokomponon al la partio, al kiu ĝi faris malutilon; ĝi eĉ detruas la fonton de tia kompenso; la delikvento povus per sia laboro ripari unu parton de la malbono, kiun li faris; lia morto nenion riparas³⁾“.

Jes, tre bone, sed la kondamnito al punlaboro nenion aŭ preskaŭ nenion faras (ĉiuj scias tion), li ne gajnas eĉ por sia propra vivteno, tiel, ke al la perdo, kiun suferis la viktimo, alvenas ankoraŭ la perdo de la ŝtato, kiu devas lin nutri. Valoras pli neniigi lin senprokraste; tiam oni ankoraŭ ion gajnas.

La justigo do de mortpuno de la vidpunkto filozofia kaj socia prezentas al mi nenion dubon. Ĝi estas tute simple ago de legitima defendo.

Kio koncernas la vidpunkton kuracistan, mi pensas, ke tie ĉi temas pri la maniero, en kiu oni plenumas tiun ĉi punon. Kaj tie ĉi mi faras ĉiujn miajn rezerveojn.

La elimino de la individuo el la socio devas esti rapida, sendolora, meĥanika kaj kiel eble nekonsciata de tiu, kiu al ĝi estas submetata.

Bedaŭrinde, la formalajoj, kiujn postulas la juĝa procedo, kontraŭstarigas tie ĉi, por fari pli kruela la efektivigon de la verdikto. Estas necese, ke la kulpulo estu avertita, ke oni legu antaŭ li la kondamnon, dum

estus tiel simple neniigi lin en la momento, kiam li tion majpleje atendas, sen iu ajn pompo, sen ceremonioj abomenindaj.

Povus esti aplikata anestezio, iu veneno, efikanta fulmorapide, kiu metus la finon al la ekzisto de la krimulo. Sed la juĝa proceduro ĝin ne volas. Tio ĉi similus kvalifikitan krimon de venenmortigo, kvazaŭ ĉiuj eblaj manieroj de forigado de la krimulo ne similus, kiel du gutoj de akvo, krimmortigon.

Fine la juĝa proceduro en certaj landoj volas, ke ekzekuto estu publika, pro la vana preteksto, ke ĝi tiamaniere estas sankciata de la popolamaso (dekduo da alestantoj honoraj estas aprobo pli valora, ol la alesto de la publiko) kaj ke ĝi servas por ekzemplo sava (kio neniam estis elmontrita). La formalajoj de la proceduro, la publikeco, ĉio kunagas por pligrandigi la kruelecon de la ekzekuto.

Tamen ni forlasu jam la barojn, kiujn metas la juĝa proceduro al la realigo de la morto rapida, dolĉa kaj nekonsciata, kian ni devas serĉi por la detruado de mortigistoj kaj ni rigardu tion, kion oni nuntempe praktikas.

La kvar manieroj plej disvastigitaj por apliki morton estas: mortpafado, gilotino, pendigo kaj elektrokucio.

La pafado estas vere tro necerta; tion pravas la cirkonstanco, ke la serĝento, kiu komandas la duonroton de ekzekutado, havas ĉiam en rezervo sian pafon, el paŭlo aŭ revolvero, por finmortigi la ekzekutaton. Tiun manieron oni devas rezervi por la tempo de milito, kiam ne estus oportune portadi kun si aliajn instrumentojn de ekzekuto.

Gilotino estis progreso kompare kun la senkapigado per hakilo aŭ glavo, des pli kompare kun disŝirado kaj la rado, tamen ĝi estas operacio ĥirurgia repuŝanta, dum kiu la sango fluas tre abunde. Ĝi ne estas ankaŭ eltrovaĵo de la doktoro Guillotin, kies nomon ĝi portas, sed de la ĥirurgo Louis.

Krom la terura spektaklo de tia buĉado la fiziologoj riproĉos ĉiam al gilotino, ke ĝi kontentiĝas apartigi la trunkon de la kapo, ne turnante sin rekte al la sidejo de la konscio, al la *sensorium commune*, al la cerbo, kie finiĝas ĉiuj sentoj de vido, aŭdo, gusto, flaro, palpo. Tiu ĉi organo esenca de la mio restas netuŝita ĉe la senkapigo, ĉu ĝi estas plenumata per gilotino, ĉu per hakilo kaj kiel longe restas sufiĉe da sango en la cerbo, la individuo kapablas senti kaj tiu ĉi momento de memkonscio, eĉ se ĝi estus tiel rapida, kiel fulmo, ŝajnas al la kondamnito jarcento.

²⁾ Bentham, *Théorie des peines et récompenses*, I, 272, ouvrage extrait des manuscrits de M. Jérémie Bentham, par Et. Dumont, 3-e édition, Paris, Bossange, 1826.

³⁾ Bentham, *Théorie des peines et récompenses*, I, 255.

Gilotino kaj ankaŭ ĉiu alia speco de senkapigo devas esti forĵetita, kiel barbara kaj necerta koncerne neniigon de la *sensorium commune*.

En antikvaj ŝtatoj pastraraj ekzistis unu speco de ekzekuto, rezervata por patromortigistoj, kiu ŝajnis pli barbara, ol senkapiko kaj kiu ĝustadire estis malpli barbara; ĝi estis la mazzolata.

Oni alkondukis sur eŝafodon la kondamniton kun ĉirkaŭkolo fera, de kiu pendis longa ĉeneto, trapasigita tra la ringo, fiksita al la planko de la eŝafodo. Al la donita signalo la helpisto de la ekzekutisto tiris forte la ĉeneton; la kapo de la ekzekutato estis fiksata sur la planko apud la ringo kaj la ekzekutisto, armita per grandega bulo de plombo sur longa fleksebla bastono, frakasis al li la kranion per unu sola ekbato. La lezio estis direktata rekte al la cerbo kaj la morto estis ankoraŭ pli rapida, ol per gilotino. Sed la mazzolata postulis tro da aparatoj, tro da interveno de la ekzekutisto, tro da cerbo disŝprucigita, por ke ĝi estu iam denove enkondukita en moderaj tempoj, en kiuj oni postulas pli da precizeco kaj pli da dececo en la plenumado de mortpuno.

La mazzolata respondas pli malpli al la maniero de la buĉado de bestoj kun helpo de la kasko leda, perforita per truo, en kiun penetras najlo, kiu post ekfrapo per martelo, eĉ malpeza, atingas la centron de la cerbo. Tiu ĉi maniero de mortigado estas pli rapida, malpli repuŝanta, ol gilotino kaj la bestoj, destinitaj por la buĉejo, estas pli bone traktataj, ol homoj.

Pendingo estas multe preferinda al gilotino. Ĝi ne kaŭzas sangelverŝon, ĝi ne kripligas la kadavron, sed ĝi havas la neoportunecon, eĉ ĝi iam maltrafas sian celon. La ŝnuro disŝiriĝas kaj oni devas rekomenci, la ŝnurmaŝo haltas sub la mentono kaj la asfiksio estas nekompleta, la falo de la korpo en la malplenon ne estis sufiĉe forta, por rompi la vertebraran kolonon kaj interrompi la nervan cirkuladon inter la cerbo kaj la medulo spinala. Fine, kiel ĉe gilotino, la centro de la mio konscia ne estas rekte detruata. Ni povas facile fari al si la ideon pri la suferoj moralaj kaj fizikaj, kiujn elportas la malbone pendigita.

La garoto (garote vil), uzata en Hispanujo, prezentus kelkajn superecojn kompare kun pendigado. Ĝi maltrafus pli malofte sian celon, tamen malgraŭ la rapideco, donata al la ŝraŭbo, kiu kunpremas la ĉirkaŭkolon feran, restas ankoraŭ tro longa tempo, kvankam ĝi estus sufiĉe mallonga, inter la ekfunkciigo de la aparato kaj la

kompleta dispremo de la karno sur la kolo kaj de la kolono vertebrara. La garoto havas ankaŭ la neoportunecon, ke ĝi lezias la kolon de la ekzekutito.

Ekzistas tamen unu rimedo, uzata en Unuigitaj Ŝtatoj de Ameriko, multe pli konvena, ol gilotino kaj pendingo, nome elektrokucio.

Komence oni spertis kelkajn malagrablaĵojn. La elementoj estis nesufiĉaj, la kuntuŝo nesufiĉe senpera kaj vasta. Sed nun oni uzas la bateriojn, kiuj mortigus kvar bovojn, ne nur unu homon kaj oni pli bone scias apliki senpere la aparaton. La individuo estas fulmofrapita kaj se oni daŭrigas la elektran fluon dum kelkaj minutoj, oni estas certa, ke la ekzekutito mortis.

Tiu ĉi morto en unu momento aŭ preskaŭ en unu momento estas la plej bona eltrovaĵo por rapida ekzekuto de kondamnitaj.

Do elektrokucio devus esti la preferata rimedo ĝis la tempo, kiam io pli bona estos eltrovita, kio ŝajnas al mi malfacila. Ĉar la idealo estus, se oni povus mortigi la kondamniton en unu momento, sen doloro kaj sen lia scio.

Do gilotino kaj pendingo devas esti anstataŭigataj per elektrokucio, kiu estas pli rapida, pli pura kaj aplikata rekte al la sistemo nervara.

Nun mi venas al la dua parto de la unua demando: „Ĉu Vi opinias, ke la prirespondebleco de la krimulo povas esti en ĉiu kazo tute certe determinita?“

Mi respondas tuj, ke tiu ĉi fama prirespondebleco de la krimulo povas esti determinita en neniu kazo.

Mi neniam komprenis bone tiun demandon, prezentatan de la tribunalo al la juĝa kuracisto. Oni volas sendube, ke la kuracisto eldiru, ĉu la individuo estas freneza aŭ ne. Tamen ĉiu krimulo estas freneza en la momento, kiam li plenumas krimon.

Por mi tio ĉi neniel estas motivo, por lin malkondamni. Kiam iu hundo estas rabia, vi ĝin mortbatas, ne demandante, ĉu li estas prirespondebla aŭ ne. Vi devas fari la samon al la krimulo freneza aŭ nefreneza.

Kio koncernas tiun ĉi faman demandon pri respondebleco, ĝi estas tute simpla.

Por ke ekzistu respondebleco, devas ekzisti libera volo, libera elektado. Jen do libera volo ne ekzistas kaj ne sole ĝi ne ekzistas, sed ĝi ne povas ekzisti simple pro tio, ĉar sen kaŭzo ne ekzistas rezultato kaj ĉar ĉio estas absolute determinita en universo, egale la movo de la tero ĉirkaŭ la suno, kiel la plej malgranda faro homa.

Pri la memvolaj faroj homaj, estas ĥimero kredi ilin liberaj kaj estas ĉiam ripe-tinda la aksiomo de Spinoza: Se ni konus la senfinan ĉenon, kiu kunligas la motivojn de niaj faroj, ni ekkonus, ke ili ne estas liberaj.

De la vidpunkto filozofia prirespondebleco estas neebla.

Do oni volis trovi la prirespondeblecon juridikan.

Mi komprenas ĝin ankoraŭ malpli. Se estas prirespondebleco juridika, la juĝisto mem ĝin apliku kaj ne demandu la kuraciston juĝan, kiu povas nur al li respondi: Pri respondebleco, ĝi tute ne ekzistas.

S-ro prof. Gilbert-Ballet havis la kuraĝon sin levi, en la kongreso de psiĥiatroj en Genevo, kontraŭ la praktiko de la juĝisto demandi la juĝan kuraciston, ĉu la akuzito estas kapabla prirespondi siajn farojn.

Tiu ĉi demando estas ekster limoj de la kompetenteco de la kuracisto kaj mi ripetas: respondebleco ne ekzistas.

Tamen ĉu el tio, ke ne ekzistas respondebleco, sekvas, ke la krimuloj devas esti nepunataj. Tute ne. Kiam do ni flankelasos ĉiujn ĉi filozofiojn spiritualistajn pri libera volo, libera animo, respondebla kapableco de la individuo, por resti en tiu rilato sur fundamento reala de faktoj?

Se oni ĝin volas tiel nomi, estas unu respondeco, nome la devo de ekzakta kompenco de la perdo, kaŭzita de la delikvento al la socio kaj al la individuo. Kaj oni ne kredu, ke tio ĉi estas malmulte valora. Ĉiuj elspezoj, okazigitaj de la krimuloj, devas esti reenspezitaj kaj abunde reenspezitaj per kosto de la krimuloj mem. Salajro de la ĝendarmoj kaj de la polico, honorarioj de la juĝistoj, tagokostoj de la malliberejo, ktp., ktp., jen la perdoj de la socio. Kaj por la viktimoj venas en la kalkulon la perdoj, estantaj kaj estontaj, kaŭzitaj al ili mem, al iliaj infanoj, al ilia familio. La krimo devas pagi la detruitaĵon de la krimo.

Kiam homo estas mortigita, ĉar la vivo havas prezon netakseblan, ĝi devas esti repagita per la vivo de la mortiginto. Kaj nome, ne por timigi aliajn, ne por starigi ekzemplon, ne por turmenti la kulpulon, sed simple por ke li denove ne rekomencu. Ĉar same, kiel tiu, kiu drinkis, ankaŭ drinkos, tiel tiu, kiu mortigis, ankaŭ mortigos. Kaj la ĥimeroj pri rehonorigo, renaskiĝo, estas bonaj nur en romanoj.

Estas nur unu puno, kiu forigas la kontinuaĵon de la krimo, nome la morto de la krimulo kaj verdire ĝi estas la sola puno, kiun la krimulo timas, la sola puno vere

efikanta, la sola, foriganta la krimon estontan kune kun la krimulo.

Kaj oni ne diru, ke mortpuno povas esti anstataŭigita per ĝismorta enĉeligo.

Antaŭ ol mi ekstudis medicinon, mi komencis studadon de leĝoscienco. Mi trovis tiun ĉi studon tiel seka, tiel enuiga, ke mi pasigis la tutan liberan tempon, vizitante la debatojn de la asizjuĝantaro. Mi akiris la konvinkon, ke la mortigistoj timas ekskluzive unu aferon: la morton.

En la solena momento, kiam la tribunalo, reveninte en la ĉambregon, eldiris la punon de mallibereja laboro dum la tuta vivo, kiun punon oni volus substitui al mortpuno, la vizaĝo de la mortigisto ĝojradiis; oni sentis, ke la ĝojo ĉe li ne povas esti regata. Kial? Tial, ke la kondamnito al tuta vivo konservis ĉiam la esperon, ĉu de amnestio post certa nombro da jaroj sur galeroj, ĉu precipe de forkuro. Kaj tiu ĉi espero ne estas vana, ĉar ĉiujare la kondamnitaj forkuras el la kolonioj punaj. Estas eĉ kondamnitaj, kiuj forkuradis ĝis kvar kaj kvin fojoj.

Mi transiras al la dua demando.

II. Ĉu ne estas al Vi konataj faktoj, ke la aŭtopσιο pruvis en la cerbo de la ekzekutito evidentajn ŝanĝojn?

Mi ne havas por aldoni faktojn, persone observitajn. Estas evidente, ke estas almenaŭ tiom da kazoj, en kiuj oni trovis leziojn cerbajn, kiom da kazoj, en kiuj tute nenio estis trovita.

Kion tio ĉi pravas? Ke la patologia anatomio de la krimo estas ankoraŭ en infanaĝo. Vi trovos la samajn leziojn ĉe krimuloj kaj ĉe la homo honesta kaj alifojse vi trovos nenion. Kion konkludi, se ne tion, ke ne ankoraŭ alvenis la momento, por bazi la diagnozadon de la krimo sur la lezioj cerbaj.

Se, ekzemple, la signoj de la krimulonaskita estus ĉiam la samaj, ĉiam skribitaj per evidentaj literoj sole sur la krimuloj, se, en unu vorto drite, ekzistus signoj patognomaj de la krimo, kiel ili ekzistas pri pneŭmonio, tifa febro ktp., oni ne povus heziti.

La krimulo — naskita devus esti neniigita jam antaŭ, ol li plenumis la unuan krimon. Estus en tio bona faro. Tamen ni estas ankoraŭ malproksimaj de tia precizeco kaj ĉar la lezioj cerbaj, malkaŝantaj la krimon, povas manki ĉe krimuloj kaj eĉ esti observataj ĉe homoj honestaj, oni neniel povas bazi la diagnozon de la krimo sur la lezioj cerbaj.

La tria demando. Citu aliajn motivojn de kuracista vidpunkto por aŭ kontraŭ mortpuno.

Mi kontentigos resumi la supre diritan por mortpuno.

La utiloj de tiu ĉi puno estas:

La efikeco. La krimuloj ne povas rekomenci iliajn farojn. Ne ekzistas recidivo.

La certeco. Oni ne forkuras el la morto, kiel el malliberejo.

La rapideco. La operacio estas farata en unu momento.

La sendoloreco. Oni posedas tiajn rimedojn de anesteziigo, ke la individuo pasas de la vivo al la morto sen sufero. Male, la ĝismorta malliberigo estas puno multe pli kruela kaj la filantropoj, kiuj ĝin proponas, estas barbaroj.

La ekonomio, kiu ne estas malŝatinda en tiu ĉi tempo de la impostoj dispremantaj.

La tuta elspezo konsistas en salajro de unu ekzekutisto kaj kosto de konservado de la ekzekutaj instrumentoj, kelkaj miloj da frankoj en komparo kun milionoj, kiujn kostas ĝendarmoj, polico, malliberejoj, ekzilaĵoj kolonioj kaj ilia multnombra personaro.

Fine mortpuno faras savan selekton, eliminante definitive la krimulojn el la socio.

Se Anglujo estas la lando, kie nuntempe plej malmultaj krimoj estas plenumataj, ĝi ŝuldas ĝin probable al la granda purigo, kiu tie estis farita kun krimuloj inter la XVIII-a kaj XIX-a jarcento. Oni kalkulas la nombron de pendigitoj dum tiu ĉi periodo de 70 ĝis 80 miloj.

Ne sole mortpuno estas bona rimedo de selekto nuntempe, ĝi faras ankaŭ selekton por estonteco, eliminante la estontajn generaciojn de la krimuloj, kiuj estus povantaj naskiĝi el la krimuloj ekzekutitaj.

La kvara demando. Ĉu akordiĝas kun la tasko kaj indeco de la kuracarto, se kuracisto asistas ĉe la ekzekutado, por konstati la morton de la ekzekutito?

Ĝi akordiĝas perfekte, ĉar kuracisto estas la plej kompetenta persono por konstati la morton.

Se iu ajn devas asisti ĉe la ekzekutado, devas tion fari antaŭ ĉio la kuracisto. Li ĉeestas, por atenti, ke ĉiuj reguloj estu observataj en la celo fari la ekzekuton plej rapida kaj malplej doloriga kaj en lasta vico por konstati la morton.

Li sole estas kompetenta, li sole devas konstati la morton.

La kvina demando. Ĉu Vi aprobas la proponon, ke la kongreso medicina eldiru sian opinion a

kontraŭ mortpuno b) kontraŭ asistado de kuracistoj ĉe ekzekutoj?

Mi tute malaprobis, ke la kongreso eldiru sian opinion kontraŭ mortpuno, ĉar tio ĉi ne koncernas ĝin.

Tamen mi forte aprobas, ke ĝi eldiru sian opinion pri la maniero de ekzekutado, por ĝin fari plej rapida, malplej doloriga kaj kiel eble plej deca.

Mi ne komprenas ankaŭ, ke la kongreso povus esprimi sian opinion kontraŭ la ĉeestado de kuracistoj ĉe ekzekuto.

Estas ja profesia okupo de la kuracisto la konstato de morto. Ankaŭ estas lia tasko malpligrandigi la doloron. Neniu estas pli kompetenta, ol li, en tiuj ĉi du kazoj kaj se la juĝisto, la protokolisto, la atestantoj estas necesaj, por skribi la akton pri morto, la kuracisto estas tiom pli necesa, por konstati la morton.

Aŭ ĉu oni devas sin turni al la butikisto antaŭurba por tiu celo?

La sesa demando. Aliaj rimarkoj.

Kion mi povus aldoni al la ĵus dirita? Nenion gravan kaj cetere eĉ tiu ĉi artikolo estas jam certe tro longa, kvankam ĝi nur supraĵe ektuŝis la demandon.

Mi do resumas miajn rimarkojn en malmulte da vortoj.

Mi scias tre bone, ke, deklarante min partiano firma de mortpuno, mi aliĝas al la partio de malplimulto, al la partio de reakciuloj, de malprogresemaĵoj, sed kiam oni faris al si iun opinion argumentitan post longa meditado, oni ĝin ne ŝanĝas plu. Cetere la argumentoj de la kontraŭuloj de tiu ĉi puno tute ne ekŝancelis miajn konvinkojn, kiuj datiĝas de pli, ol kvindek jaroj.

Kiom mi estimas kaj amas la honestan homon, kiu estas utila al la socio, tiom mi malestimas kaj malamas la homon malbonan, kiu estas turmento por la socio. Mi konservas mian tutan kompaton por honestaj homoj malfeliĉaj.

Ni havas en la manoj mirindan rimedon de selekto, mortpunon, por elimini la mortigistojn, ni do neglektas nian devon de homoj sociaj, se ni ĝin ne uzos.

Dum oni sendas al la morto milojn da honestaj homoj, la floro de la socio, estas ridinde kompati la sorton de kelkaj mortigistoj, de la forĵetaĵo, de la turmento de la socio.

Ni do havu la kuraĝon helpi al la selekto naturala, eliminante la elementojn, absolute malbonajn.

La tendenco protegi kaj konservi ĉiujn forfalaĵojn de la socio: tuberkulozulojn, kretinojn, idiotojn, kriplulojn, dementulojn, alkoholistojn, malbonulojn de ĉiu speco, mor-

tigistojn ktp. estas filantropio malĝustloka kaj praktikata kun malutilo al la homoj malfeliĉaj kun sanaj korpo kaj mento. Ni okupu nin pri la lastaj, se ni volas plibonigi la rason en ĝia saneco korpa kaj morala.

Forigo do mortpuno neniam malplimultigis la mortigojn. Male, ĝi estis nur kuraĝigo por la krimo kaj la plimulto de malgrandaj ŝtatoj, al kiuj ŝajnis, ke ili devas forigi mortpunon, estis devigita ĝin denove enkonduki.

Kio koncernas la ses grandajn ŝtatojn eŭropajn, unu sola, Italujo, opiniis, ke ĝi devas forigi mortpunon. Jen do tiu ĉi lando proporcie al sia loĝantaro kalkulas plej multe da mortigistoj, eĉ pli, ol Rusujo. Jen bela rezultato de filantropio.

Mortigistoj, kiuj havas la certecon, ke ili vivos, kion ajn ili farus, ĉiam multigas kaj honestaj homoj ĉiam pli multnombro estas mortigataj.

La kuracistoj, kiuj ĉiam havis, kiel sian celon, plibonigon materialan kaj moralan de la raso, ne volos certe helpi al degenero materiala kaj morala de la raso, voĉdonante por la procedo, kiu sub ekstera ŝajno de filantropio tendencas konservi plej zorge la semon de mortigistoj kaj ilin multigi.

Finante, mi volas protesti kontraŭ la akuzo pri krueleco, kiun la kontraŭuloj de mortpuno sendube formulos kontraŭ ĝiaj partianoj.

Vere humanaj estas ne tiuj, kiuj sub preteksto, ke la vivo estas sankta kaj netuŝebla, ne neniigas mortigiston, sed lin kondamnas al la vivo mizera de izoliteco terura, kiu daŭros multajn jarojn, do al la puno, centfoje pli kruela, ol la mallonga momento de la transiro el vivo al morto.

Mortpuno estas puno, kiu preterpasas kiel fulmo; la izoliteco en la ĉelo mallibereja por la tuta vivo estas turmento, kiu daŭras longajn jarojn. Estas do pli humane neniigi falmorapide la ekziston, ol ĝin plilongigi en mizera maniero; estas pli humane fini per unu ekbato la vivon de la malestiminda mortigisto, ol lin torturi dum lia tuta vivo kaj veraj filantropoj ne estas la kontraŭuloj, sed ni, la partianoj de mortpuno.

Marseille, 22. marto 1910

52 Cours Lieutaud

D-ro Bos

sekretario-kasisto de la II. internacia kongreso
medicina, okazinta en Florenco en 1869.

Referatoj.

Interna medicino.

Evler: **Fruaj simptomoj de tetano.** (*La Semaine Médicale 1910 n-ro 19*). La sukceso de specifika kuracado de tetano per kontraŭtoksinoj dependas antaŭ ĉio de la frutempeco de ekono de la malsano. Dum la kunsido de la Berlina medicina societo de la 27 IV. kaj 4 V. 1910 d-ro Evler, kiu mem estis infektinta sin iam per tetano kaj kuracadis dekdu tetanulojn, elkalkulis la jenajn fruajn simptomojn, kiuj, ĉar ilia rilato al la traŭmo estas malmulte signifa, tre malofte atentigas je si la kuraciston.

Plej frue la malsanulo montras certan maltrankvilecon kaj emon de agado aŭ — iom pli poste — de ripozado. Poste aperas tremo, deliro kaj eĉ halucinacioj. La urinado estas malfacila kaj malrapida pro la kontrakturo de la vezika sfinktero; okulmuskolaj spasmoj sekvigas kapturoniĝon, kiu iaforte estas tiel forta, ke ĝi malhelpas al la malsanulo leviĝi sur ŝtuparon aŭ faligas lin de lia seĝo. La ĉagrena esprimo de la vizaĝo kontrastas ofte kun la humoro kaj nur

multe pli poste oni observas sardonikan ridon. La ŝvitado odoras unue simile je ŝima tero, poste je opio. Iaforte ekzistas lokaj kongestoj kaj eĉ, komence nedolorigaj, klonikaj spasmoj de la ekstremitatoj, kiuj fariĝas pli fortaj, kiam oni kunpremas la okupitan ekstremitaton.

Post iu tempo, sed ĉiam ne pli malbaldaŭ, ol dek tagojn antaŭ la apero de trismo, ezofago — kaj laringospasmoj (la lastaj prezentas iaforte karakteron kokluŝan) malhelpas la glutadon. La okulsimptomoj plifortiĝas: oni rimarkas strabismen, senordon de la akomadacio kaj nesuprenleveblecon de la palpebroj.

Tielaj estas la unuaj simptomoj de tetano, kiuj malgraŭ ilia nekonstanteco estas tre gravaj.

D-ro I. Gelibter.

Novak kaj Ranzel. **Pri konstataĵo de tuberkulbaciloj en la placentoj de tuberkulozaj patrinoj.** (*Wiener klin. Wochenschrift 1910 n-ro 18*). Por konstati la oftecon de ekzisto de tuberkulbaciloj en la placentoj, uzis la aŭtoroj la antiformino-metodon de Uhlenhuth. Ĝis nun estis esploritaj ses pla-

centoj de tuberkulozaj patrinoj, el kiuj kvar liveris pozitivan rezultaton. Kredeble la metodo signife plifaciligos pluajn esplorojn ĉe konstatao de tuberkulbaciloj en la placentoj. Jam la malgranda materialo rajtigas la konkludon, ke oni povas trovi tuberkulbacilojn en la placentoj pli ofte, ol ĝi estis supozebla laŭ la ĝisnunaj histologiaj esploroj. La esplormetodo estas ekzakte priskribata.

D-ro. Sós.

Hirurgio.

Eiselsberg (Wien). Al la unuflanka reseco de piloro. (*Wiener klin. Wochenschrift 1910 n-ro 2*). Raporto pri 12 kazoj de gastroenterostomio kun unuflanka reseco de la piloro. Kvar el ili estas en la lasta tempo efektivitaj. Inter ok kazoj, antaŭ pli longa tempo operaciitaj, troviĝas unu malsukcesa. Precipe interesa estas unu kazo, en kiu la gastroenterostomio restis sensukcesa kaj la reseco de la piloro, 8 monatojn poste efektivigita, rezultigis kompletan resaniĝon (konstateblan ankoraŭ post 4 $\frac{1}{2}$ jaroj).

Certe estas klare, ke per ĉi tiu kompleta elimino tiel ĝenerale ĉe kankro, kiel precipe ankaŭ ĉe malfermita ulcero en la regiono de piloro, estas akirebla pli bona rezultato, ol per la simpla gastroenterostomio. Indiko kaj tekniko estas preparolataj.

D-ro. Sós.

Pediatrio.

W. Schoenaich. Pri la malfrua adenopatio skarlatinoza (*Przegląd pediatryczny 1910, vol. 1 kajero 1 kaj 2*). Per tiu ĉi termino oni difinas laŭ Schick la inflamojn de la glandoj sur la kolo, aperantajn post la febra stadio de skarlatino kaj karakterizatajn per ŝvelo, malmoliĝo, dolorsentemo de la glandoj kaj per febra stato. La inflamo aperas kelkfoje eĉ en la kazoj, en kiuj ĝi ekzistis jam dum la stadio febra. Estas sufiĉe proksima interrilato inter tiu ĉi adenopatio tardiva kaj nefrito skarlatinoza en tia maniero, ke ili sekvas unu post alia kaj plej ofte la nefrito sekvas baldaŭ la adenopation aŭ ili aperas samtempe (14 kazoj). La adenito kaj nefrito aperis en la kazoj de skarlatino, observitaj en la hospitalo Anna-Mario en Łódź, plej ofte dum la tria semajno (47 nefritoj, 12 adenitoj el inter 28, observitaj ĉe 281 infanoj, malsanaj je skarlatino). La adenito, observita plej malfrue, okazis la 44-an tagon de la malsano. La konstato de la malfrua adenito ordonas esploron de la urino.

I. Brudziński. Pri la miksitaj infektoj per morbiloj kaj skarlatino. (*Przegląd pediatryczny 1910 vol. 1 kajero 1 kaj 2*). La aŭtoro observis en la hospitalo Anna-Mario en Łódź 12 kazojn de miksitaj infektoj: 2 kazoj estis akceptitaj en la pavilonon de skarlatino kun 2 eritemoj kunekzistantaj; unu el ili fariĝis la fonto de infekto per morbiloj ĉe 6 malsanuloj; 4 malsanuloj estis akceptitaj en la stadio de inkubacio de morbiloj. La diagnozo estis kelkfoje sufiĉe malfacila (ĉar makuloj de Koplik ne ĉiam aperadis sufiĉe frue). La 2 eritemoj sin maskis kelkfoje reciproke. La malbona influo de la unu malsano sur la alian ne povis ĉiam esti elmontrita; oni rimarkis la febron pli longe daŭranta, la deskvamiĝon de miksitaj tipo kaj tre longedaŭran. La afekcio de la respira organo okazis pli ofte.

J. Raczynski. Pri eliminado de ĥloridoj dum la skarlatino pura kaj komplikita. (*Przegląd pediatryczny 1910 vol. 1 kajero 1 kaj 2*). La aŭtoro studadis eliminadon de ĥloridoj laŭ la metodo de Vohard-Salkovski en 5 kazoj de skarlatino de la komenco ĝis la 30-a tago de la malsano, speciale atentante nefriton kaj dieton senĥloridan. Laŭ liaj esploroj eliminado de ĥloridoj en la skarlatino nekomplikita kaj eĉ en la kazoj, komplikitaj kun febro longedaŭra kaj albuminurio, sed sen perturboj klinikaj de la renoj, ne estas modifita en klara maniero. Ĉe unu kazo de skarlatino, komplikita per nefrito, en 15-a tago ĥloridoj pliiĝas en la proporcio de la malgrandiĝo de la febro, eĉ en la antaŭtago de nefrito, sed malaltiĝas abrupte la trian tagon post la apero de la simptomoj nefritaj, poste restas dum 4 tagoj sur la sama nivelo, plialtiĝas subite, por definitive malaltiĝi ĝis la nivelo, kiu estis antaŭ la nefrito.

La pezo de la korpo pligrandiĝis kaj malpligrandiĝis, kiam ĥloridoj malpliiĝis kaj pliiĝis.

La aŭtoro atribuas grandan valoron al la esplorado de ĥloridoj en la urino de infanoj dum skarlatino.

K. Lewkowicz. Pri miliario skarlatinoza. (*Przegląd pediatryczny 1910 vol. 1 kajero 1 kaj 2*). La veziketoj de la miliario skarlatinoza enhavas laŭ la citologiaj esploroj de la aŭtoro la korpetojn blankajn neŭtrofilajn, t. e. puson, kaj nome de la komenco mem, sed neniam da sudoro (ŝvito) kaj ili havas nenian konekson kun la glandoj sudoralaj. La strukturo histologia de la miliario skarlatinoza respondas al la konstruo de la miliario ordinara, kiun kaŭzas, laŭ Sabouraud, la stafilokokko ora, sed oni

nek mikroskopie nek per kulturoj trovas tiun ĉi mikrobon en la veziketoj de la miliario skarlatinoza. Lewkowicz supozas, ke en la kondiĉoj, ŝanĝitaj per la eritemo skarlatinoza, la mikroboj povas agi el distanco per siaj toksinoj kaj provoki aperon kaj multigon de la korpetoj de la puso, kvankam la agado hemotaktika de la aganto skarlatina estas ankaŭ probabla.

T. Kopeć. Pri la lipemio el digesto ĉe suĉinfanoj. (*Przegląd pediatriczny 1910 vol. 1 kajero 1 kaj 2*). Kopeć esploris en 60 observoj aperon de lipemio post ensorbo de la maĝaĵoj de diversa komponaĵo laŭ la metodo optika de Schelbe, plue esploris aperon de lipemio en la kazoj de ostotomio, de infrakcio de ostoj kaj eksperimente ĉe la kunikloj post injektoj envejnaj de la sterilizita lakto. La lasta esploro montris, ke la lipemio ĉe la kunikloj estas tre pasema (ĉirkaŭe 30 min.); ĉe suĉinfanoj la lipemio daŭras ĉirkaŭe 8 horojn kaj sin montras plej evidente en 2—3 horoj post la manĝo. Tiu ĉi diferenco inter la fakto eksperimenta kaj klinika klarigas sin per la pli daŭra ensorbado de la graso en la intesto de la suĉinfano.

B. Korybut Daszkiewicz. Pri pielitoj de la infanaĝo. (*Przegląd pediatriczny 1910 vol. 1 kajero 1 kaj 2*). Daszkiewicz, bazante sin sur 12 propraj observoj de pielito kaj la sperto aŭtopsia en la infanejo en Warsaw, kiel ankaŭ sur la donitaĵoj de la literaturo, donas ekzaktan studverkon pri tiu ĉi afekcio, kiu laŭ lia opinio ne estas tiom malofta, kiel oni ĝin ordinare supozas. Nur ĝia diagnozo estas malfacila sen mikroskopia esploro de la urino. La aŭtoro ricevis plej bonan rezulton terapian, aplikante ihtalbinon, poste salol'on, helmitol'on, urotropinon kaj la akvojn alkalcajn (Vichy, Celestins).

S Kramsztyk. Aldono al la studo pri la malsano de Barlow. (*Przegląd pediatriczny 1910 vol. 1 kajero 1 kaj 2*). Kramsztyk atentigas pri la donitaĵoj de patogeneco kaj la malfacilaĵoj de diagnozo de la malsano de Barlow, insistante pri la valoro de la dolorsentemo de la artikoj kaj de la esplorado per la radioj de Roentgen. La kazo de K., koncernanta 9-monatan suĉinfanon, kun fotografaĵoj de Roentgen, prenitaj dum la malsano kaj post pliboniĝo, montras klare, ke la afekcio de ostoj estas sufiĉe obstina kaj diagnozebla frue per la roentgenografio.

W. Jasiński. Pri bluaj t. n. mongolaj makuloj. (*Przegląd pediatriczny 1910 vol. 1 kajero 1 kaj 2*). Citinte la donitaĵojn el la

literaturo, la aŭtoro priskribas tri proprajn kazojn, koncernantajn la polajn Judojn (2 infanoj 1½ jaraĵ kaj 1 plenaĝulo 35-jara; la 3 infanoj de la lasta ne prezentas bluajn makulojn). La maloftecon de la bluaj makuloj ĉe infanoj en Eŭropo pruvas la fakto, ke la cititaj 2 kazoj estis kolektitaj el inter 5,810 infanoj (3,000 sub 2 jaroj), observitaj en tiu rilato en la hospitalo Anna' — Mario en Łódź.

E. l. Hindes. Esenco kaj kuracado de laringospasmo (*Vračebnaja Gazeta. 1910, n-ro 16*). Laringospasmo prezentas karakterizan voĉaperon, kiu konsistas en tio, ke post laŭta enspiro kun siblo la glota fendo momente fermiĝas, la spirado haltas, la infano bluiĝas kaj iafaje sekvas konvulsioj. Oni renkontas la laringospasmon dum malvarma jartempo, ordinare ĉe tre malgrandaj infanoj, precipe se ilia nutrigado estas artefarita aŭ miksa. Plej ofte laringospasmo estas signo de t. n. spasmofilio (Heubner), hipertaraksio (Baginski), tetanio k. s. malsanstattoj. Plue laringospasmo sufiĉe ofte estas la unua kaj plej frua signo de disvolviga rahiĵo kaj de pligrandigita timus-glando, eĉ kiam ĉiuj karakterizaj signoj de tetanio, spasmofilio k. s. forestas. Tiu ĉi diverseco de malsanoj, ĉe kiuj ekzistas laringospasmo, pruvas, ke ĝi ne estas aparta malsanformo, sed nur simptomo de diversaj malsanoj. La esenco de laringospasmo estas tre malmulte konata kaj ĝian genezon oni atribuas jen al la incito de la branĉoj de la vaga nervo en stomako aŭ de la sentnervaj finiĝoj en la laringo kaj traĥeo, jen al tumoroj, al deŝoviĝinta I. vertebo, jen simple al historio k. s. La kuracado de laringospasmo, kompreneble, estas konformigenda al la kaŭzo: historio, tumoroj, pligrandiĝo de la timus-glando k. t. p.

Preterlasante la kazojn de tiu ĉi kategorio, kiel maloftajn, la aŭtoro pli vaste preparolas la kazojn, kiuj sendube okazas multe pli ofte kaj kiuj estas akompanataj de aliaj rahitsignoj aŭ estas esprimo de spasmofilio aŭ tetanio, videbla aŭ kaŝita. Tiu ĉi grupo de laringospasmo trovas sin en malvasta dependeco de la salinterŝanĝo en la infana organismo kaj prezentas rezulton de agado de kalcia ĥlorato sur la nervosistemon, depende de ĝia pli aŭ malpli granda amasiĝo en la organismo. Eksperimentoj de Förster kaj de Voit montris, ke nutrado de bestoj per manĝaĵo, enhavanta malmulte da kalciaj saloj, plimalgrandigas la eksciteblecon de ilia nervsistemo kaj ĉe tiaj bestoj oni neniam trovas spasmofiliajn aperojn. Finkelstein trovis, ke la ekscitebleco de la ĉirkaŭa nervsistemo rilate al la gal-

vanfluo estas senpere dependa de la nutradmaniero de la infano. En 40—45% da arte nutrataj infanoj li trovis simptomojn de tetanio, kiuj tuj — plej malfrue post 24 horoj — malaperis, se la infanoj estis komecintaj nutriĝadi per virinlakto. La samon sekvigis anstataŭigo de arta nutrado per t. n. akva dieto aŭ per farunaj dekoktoj sen aldono de bovinlakto. En du kazoj, en kiuj la spasmoj de laringo estis jam forestintaj dum kelkaj tagoj, ili tuj renoviĝis post unuaj porcioj de bovinlakto. Serĉante la kaŭzon de malutileco de bovinlakto, F. trovis ĝin nek en kazeino nek en laktosukero aŭ en laktograsso, sed ekskluzive en la laktosero, kiu enhavas la laktosalojn. Eĉ L. Mendelsohn kaj Ph. Kuhn el la kliniko de Baginski, kiuj ne atribuas al la lakto tiel grandan malutilecon, konfirmas tamen, ke sufiĉe ofte la tiel nomata „Kuhmilchentziehung“ (forigo de bovinlakto) tuj forigas la simptomojn de tetanio kaj laringospasmon.

El la suprecititaj donitaĵoj Hindes konkludas, ke dum la kuracado de laringospasmo la nutrado per la mammo de la virino — cetere bedaŭrinde ne ĉiam atingebla — kvankam estas tre grava, okupas tamen nur duavican lokon kaj ke plej grave estas forigi bovinan lakton el la menuo de la infano. Preterire la aŭtoro konsilas eviti tiel ofte uzatan ĉe raĥituloj kalkan akvon, ĉar ili ĝenerale kaj precipe dum la malvarma jartempo estas tre emaj al spasmoj, dum kalcio ankoraŭ pligrandigas tiun ĉi emon. La aŭtoro kuracis laringospasmon laŭ sia konsidero de la afero kaj ĉiam sukcesplene. La aŭtoro priskribas du kazojn, kiel plej karakterizajn.

1. Lin. W. 10-monataĝa. Alportita de fremda virino sen la patrino. Anamnezo nekona. La 13/IV. Pezo 1.600 (kredeble preseraro, anstataŭ 9600 aŭ 9400 — refer.); ĉirkaŭo de la kapo 48 cm., de la brusto sur la nivelo de la mampintoj 44 cm.; alteco 74 cm.; granda raĥita kapo; ĉiuj fontikuloj malfermitaj; suturoj disirintaj; kraniaj ostoj sufiĉe malmolaj; vazoj sur la frunto; rozariaj dikiĝoj sur la ripoj; ronda dorso; ne sidas; dentoj malestas; haŭto pura; glandoj netrapalpeblaj; koro, pulmoj sen ŝanĝoj; ventro granda, sen libera fluidaĵo; hepato ĉe la bordo nedifinebla; ekskrementado kaj urinado normalaj. Dum plorado, ekscitiĝado, vekiĝado la infano ekkrias, faras kelkajn mallongajn supraĵajn, siblajn enspirojn kaj tuj ĉesas spiradi; ĝi bluiĝas, liaj manetoj pugnoformiĝas, la tuta muskolaro rigidiĝas, opistotono aperas. Tia stato daŭras 1—2 minutojn, sekvas vico da malgrandaj, supraĵaj, mallaŭtaj spiroj kaj la infano

revenas al stato normala. Dum la atakoj la pupiloj ne reagas, la pulso plioftiĝas (ĝis 140—150), iafoje nevola ekskrementado kaj urinado. Nutrado: boligita lakto (180×5) kun kalcia akvo. Kuracado: fosforo kun fiŝgraso, salaj banoj.

15/IV. Laringospasmaj atakoj tre oftaj. Nutrado: bovinlakto forigita, avena dekokto de Knorr sen lakto.

16—17/IV. Atakoj forestas.

19/IV. Neniom da atakoj. Pezo 9.400 gm. Oni rekomencis prenigi lakton sen kalceca akvo.

23/IV. Pezo 9.350 gm. Laringospasmaj atakoj revenis. Bovinlakto forigita.

24/IV. Laringospasmo ne aperas.

27/IV. Sama stato. Pezo 9.370 gm.

1/V. Sen laringospasmoj, sed la infano plimalgrandiĝas je la pezo (8860 gm.). Ekskrementado normala. Nutrado: krom avenaĵo de Knorr buljono, biskvitoj, kisel¹⁾.

20/V. Pezo 9200 gm. Laringospasmo malestas. Al la kutima dieto oni dufoje aldonis po 180,0 da bovinlakto.

21/V. Laringospasmo renoviĝis — oftaj kaj gravaj atakoj. Bovinlakto forigita.

22/V. Laringospasmo pli malofta kaj pli malmulte grava. La atakoj esprimiĝas nur per mallaŭta ekkrio sen konvulsio.

28/V. Prenita hejmen sen laringospasmo.

La dua kazo, citita de la aŭtoro, diferencas de la antaŭa nur en tio, ke ĉe raĥitulo oni havis aferon ne kun laringospasmo, sed kun tetanio, kies simptomoj — de Erb, de Trousseau kaj de Chwostek — aperadis kaj malaperadis depende de uzado aŭ formetado de la bovinlakto. La detalan priskribon de tiu ĉi kazo mi preterlasas.

La ambaŭ cititaj kazoj pravas kun precizeco de eksperimento la grandegan valoron de la forigo de bovina lakto dum la kuracado de laringospasmo. Kompreneble, ĝi ludas nur la rolon de simptoma kuracilo, kiu ne liberigas la kuraciston de aplikado de fosforo, fiŝgraso, salaj banoj k. t. p. Sed memorante, kiel ofte laringospasmo sola estas mortkaŭzo, oni komprenas, kiel grandvaloran servon oni okazigas al la raĥituloj, kuracante sukcese tiel gravan simptonon, kiel laringospasmo. En ĉiuj siaj multnombraj (precizan nombron la aŭtoro ne citas) kazoj la aŭtoro ne havis unu solan morton pro laringospasmo: ĝi ĉiam estis sekvo de aliaj komplikaĵoj, de diversaj akompanantaj malsanoj, sed neniam sekvo de laringospasmo.

D-ro I. Gelibter.

¹⁾ Kisel estas rusa acideta manĝaĵo, farata el la avena faruno.

Medicino sociala.

A. I. Ŝingarev. **Elspezoj por popola saneco en la buĝetoj lokaj kaj ŝtataj.** (*El raporto, legitaj en XI-a Pirogova kongreso de rusaj kuracistoj, okazinta en Peterburgo 20—25 aprilo. Traduko de resumo el „Praktič. Medicina“*). En ĉiuj ŝtatoj la buĝeto estas superŝargita de neproduktemaj elspezoj. Sed Rusujo distingigas ankaŭ en tiu ĉi rilato: nur 12% el 2,5 miliarda buĝeto estas elspezata ĉe ni por kultur-mastrumaj landbezonoj. Alie estas konstruitaj la lokaj buĝetoj: en la „zemstvoj“ 70% — produktemaj elspezoj kaj 15% por komunŝtataj bezonoj, en urboj 75% — produktemaj elspezoj kaj 18% por ŝtataj bezonoj. Nia ĉefa „malsano“ estas forta nesufiĉeco por kontentigo de lokaj bezonoj. La zemstvoj elspezas por popolsaneco 29% de sia buĝeto (urboj 18%), dum en 1868 j. estis nur 8%, en 1880—17%, en 1890—21%. Sed el tiuj ĉi elspezoj nur 9% estas sanitaraj bezonoj, la restajo — por kuracmedicino, dum en Anglujo oni elspezas 40% por kuracmedicino kaj 58% por sanitaraj bezonoj. Unu lito hospitala en Danujo estas je 300, en Prusujo je 400, en Francujo je 500, en Anglujo je 600, sed en Rusujo je 1,600 loĝantoj. Unu lito por mentalaj malsanuloj en Anglujo estas je 356, en Francujo je 554, en Rusujo je 13,970 loĝantoj. Ankaŭ urboj estas malmulte provizitaj: en Berlino unu lito je 82,9, en Parizo je 84,8, dum en Peterburgo je 126, en Moskvo 143,3 loĝantoj. Jen la tezoj: 1. Malgraŭ la eminenta nesanita stato de Rusujo elspezoj por popolsaneco estas tre nesufiĉaj. 2. Tio ĉi dependas ĉefe de tri kaŭzoj: a) malŝato de la ŝtato al la popolsaneco, b) limigita kaj nedemokrata elektorajto en komunumoj; c) ekstrema centraligado de sociaj elspezoj en la ŝtatbuĝeto kaj tre malmulta disvolvo de lokaj buĝetoj. 3) Forigo de ĉi tiuj neoportunaĵoj kaj precipe plivas-

tigo de lokaj buĝetoj je konto de kresko de lokaj impostoj estas la plej ĉefaj paŝoj sur la vojo de sanigado de Rusujo.

G. Krajz.

N. Terjazev. — M. A. Niewiadowski. **Donitaĵoj pri kontraŭskarlatinaj inokuloj laŭ prof. Gabriĉevski en Saratova gubernio.** (*El raporto, legitaj en XI-a Pirogova kongreso de rusaj kuracistoj, okazinta en Peterburgo 20—25 aprilo. Traduko de resumo el „Praktič. Medicina“*). N. Terjazev faris inokulojn en 86 vilaĝoj; estis inokulitaj 15.376 infanoj; inokuloj estis unufojaj, dufojaj; plej efikaj montriĝis trifojaj; ĉe ili la reakcio, ekmalsaniĝo kaj mortalitato estis plej malforta. La inokulado montriĝis pli efika tie, kie oni uzis ĝin antaŭ apero de la epidemio aŭ post ĝia malapero; kie la inokulado estis multe uzata, la epidemio ŝanĝis sian kurblinion kaj ne atingis ordinaran forton. Forta imuneco estis konstatita dum sekvantaj 5—6 semajnoj post inokulado, tamen la demando pri ĝia forteco kaj daŭreco restas malfermita. Necesas unuigi la laborojn pri kontraŭskarlatina inokulado.

Ĝis nun la batalo kontraŭ skarlatino estis senfrukta kaj tial la apero de novaj perspektivoj, kiuj troviĝas en masaj inokuladoj, devas atentigi la kuracistaron. Estas bedaŭrinde, ke la ĝis nun kolektita materialo ne respondas akran demandon: ĉu la inokulado laŭ Gabriĉevski estas efika batalmetodo? Vere, en la havataj statistikaĵoj estas esperigantaj momentoj, sed estas neeble kredi tiujn ĉi donitaĵojn, ĝis kiam ili ne estas kontrolitaj en laborejoj. Necesas multe labori por scienca arango, ĉar oni devas atenti la epidemiologion; ĉiu gubernio kaj ĉiu vilaĝo devas havi sian anamnezon, necesas montri, ke la reguleco de la apero de skarlatino estas rompita pro masaj inokuladoj. La tezoj de la referintoj estis akceptitaj, kiel rezolucioj de la sekcio.

KRONIKO.

Kiel delegito de la Fondaĵo de grafo Skarbek por orfoj en Drohowyże (Galicio), mi faris vojaĝon al la kongreso pri higieno lerneja en Parizo (2-an — 7-an de aŭgusto). Mankas la spaco, por rakonti tie ĉi ĉiujn observojn kaj impresojn, kiujn mi akiris dum tiu ĉi vojaĝo kaj en Parizo mem. Sed estas mia agrabla devo danke rememori la kolegojn kaj samideanojn, kiuj bonvolis helpi min en la vizitado de la urboj aŭ

aliamaniere montris al mi sian esperantistan komplezemon.

En Munĥeno s-roj inĝeniero Kreibe kaj Berger donis al mi dezirindajn informojn. En Aŭgsburg' mi havis la plezuron konatiĝi persone kun prof. Dor kaj d-ro Chybczyński kaj Hagen. En Parizo d-ro Pamart kelkajn fojojn serĉis min en la kongresejo en posttagmeza horo, sed bedaŭrinde la posttagmezoj estis tute okupitaj per

opaj vizitadoj de lernejoj kaj aliaj institucioj, tial mi ne povis renkontigi kun d-ro Parnart. En Versailles d-ro Artigues volis min gvidi kaj dufoje bonvolis min viziti en mia pariza hejmo. Mi tre ĝojas, ke mi havis okazon premi la manon al tiu ĉi fervora samideano kaj kunlaboranto de nia revuo. En Pré-Saint-Gervais apud Parizo, vizitante kun aliaj kongresanoj la novan, modelan lernejon por malgrandaj infanoj, tute neatendite mi renkontis instruiston de tiu ĉi lernejo, portantan kvinpintan stelon en butonruo. Ĝi estis s-ro E. Badée, senlaca propagandisto de esperanto en tiu ĉi vilaĝo, kies estraro tre gastame nin akceptadis. Mia interparolo esperanta kun s-ro Badée turnis atenton de la kunkongresanoj anglaj kaj mi supozas, ke tiu ĉi praktika elmonro de la utileco de esperanto instigos iun el ili al studado de nia lingvo.

Elveturante el Lwów', mi notis multajn adresojn de esperantistoj en Parizo kaj deziris prezenti persone mian estimon almenaŭ al la abonantoj de „V. d. K.“, sed tio ĉi estis nebla. Havante tute difinitan taskon, kiun mi devis plenumi dum ok tagoj en Parizo, mi apenaŭ disponis je la tempo, necesa por tiu ĉi celo kaj krom tio estis ligita kun kelkaj kolegoj, kiuj kune kun mi faris ekskursojn. Unu el ili, d-ro Kuhn el Lwów, estas ankaŭ esperantisto.

En Bruselo s-ro F. de Skeel-Giörling kaj s-ro René Dubois el St. Amand faciligis al ni la vizitadon de unu modela lernejo, kiu nin tute ravis, ĉar tiel bone konstruitan kaj aranĝitan lernejon ni trovis nek en Parizo, nek en Munĥeno.

En la ekspozicio brusela, 4 tagojn antaŭ ĝia brulo, ekkonis min, kiel samideanon, laŭ mia stelo kvinpinta, s-ro Oscar van Schoor. Ni pasigis kune kelkajn agrablajn momentojn en tiu belega „kermeso“ brusela, malfeliĉe baldaŭ forbrulonta.

Al ĉiuj ĉi kolegoj kaj samideanoj mi esprimas tie ĉi koran dankon kaj saluton.

En la kongreso mem mi ne trovis alilandajn esperantistojn, kvankam antaŭ kelkaj monatoj mi proponis en nia revuo, ke la kolegoj parizaj antaŭpreparu esperantan kunvenon kuracistan dum la kongreso, kio ja estus tre facile efektivebla. El Galicio ni esperantistoj kuracistoj venis triope, ĉar krom mi kaj kolego Kuhn ĉeestis prof. Bujwid el Kraków, kiel mi aŭdis jam esperantistigita. En Aŭgsburg' instigis min iu samideano, ke mi kune kun prof. Bujwid starigu sur la tagordon de la kongreso la demandon pri lingvo internacia. Sed ĝi estus riĉindigi la aferon, se tri esperantistoj polaj ekprovus puŝi la demandon en la kongreso

internacia, kalkulanta 2000 anojn el ĉiuj landoj de la tero. Ĝenerale tiaj manifestadoj por esperanto postulas antaŭpreparon kaj organizon, postulas iom da laboro kaj ne povas nek devas esti improvizitaj.

En Aŭgsburg', kien mi povis enfali el Munĥeno nur por 4 horoj la 31-an de julio, mi troviĝis en la kongresnaro ĝuste en la momento, kiam estis fotografata la kongresa grupo. Kaj tiamaniere nemerite mi havas la honoron esti fotografita kun veraj kongresanoj, kiuj kelkajn tagojn diligente laboris. En la ekspozicio esperanta en Aŭgsburg' malagrabla min impresis, ke oni forgesis elmeti provan numeron de „V. d. K.“, kvankam mi liveris 100 ekzemplerojn por propaganda uzo. Anstataŭe en la ekspozicio esperanta en brusela „Cinquanteaire“ oni lokis „V. d. K.“ en du ekzempleroj inter aliaj esperantaj ĵurnaloj. La brusela ekspozicio esperanta estas tre kompleta kaj belega. Neniu kolego preterlasu la okazon ĝin viziti, se li veturos tra Bruselo.

Reveninte el la vojaĝo al ĉiutagaj okupoj, mi trovis randang amason da korespondadoj, alsenditaj artikoloj k. t. p., kiuj de semajnoj jam min atendis. Tuj mi penadis ĉion respondi kaj ordigi kaj petas senkulpigon, se okazis malgraŭvole iu prokrasto.

Kelkaj artikoloj ne povis esti enmetitaj en tiu ĉi numero, kiu estis jam plenigita per antaŭe alsenditaj verkaĵoj. Mi ne volis interrompi la enketon pri mortpuno, des pli ke venis la vico al la tre interesa disertacio de d-ro Bos, kiu espereble incitos al respondoj de la flanko de la kontraŭuloj de mortpuno. Ĝis nun la partianoj de mortpuno pli nombre kaj pli forte defendas sian opinion, ol la kontraŭuloj.

D-ro S. Mikotajski.

* * *

La redakcio ricevis:

Esperanta Psikistaro. Kunlaborada verketo. Anvers. Ricevebla per: Bureau permanent d'étude des phénomènes spirites, Courte rue de la Boutique, 15, Anvers, Belgujo.

Pri transskribado de la propraj nomoj. Ĉe Esperantista Centra Oficejo, 51 rue de Clichy, Paris. Prezo 1 fr.

Valso Esperanto de Mad. René de Saussure. Prezo 2'50 fr.

Vortaro esperanta - portugala. Kompilita de Tobias R. Leite. Ĉe Hachette kaj Co, 79 boulevard Sanit-Germain, Paris.

Noto pri la inicilo matematika. Ludo de kubetoj kunigeblaj, faciliganta en familioj kaj lernejoj la praktikadon de la metodo, prezentita en la verko „Inicido matematika.“

de C. A. Laisant. Ĉe Hachette kaj Ko, 79 boulevard Sanit-Germain, Paris. Prezo 1 fr.
Tutmonda Jarlibro esperantista 1910.
 Ĉe Hachette kaj Ko, 79 boulevard Saint-Germain, Paris.

Reaperantoj. Familia dramo de Henrik Ibsen. Unua akto. Tradukis O. Büneman.
 Ĉe Möller kaj Borel, Berlin. Prezo 0-10 Sm.
Literatura Almanako de Lingvo Inter-nacia 1910.

KOMUNIKAĴOJ DE T. E. K. A.

KALKULRAPORTO DE LA KASISTO

por la tempo de la 14-a de julio ĝis la 20-a de aŭgusto 1910.

LIŜZO DE T. E. K. A.-anoj

kiuj pagis abonon kaj kotizon por 1910.
 (De la alsendita pago estas dekalkulataj 3-60 kr. kiel abonpago kaj la resto en kronoj tie ĉi citita kiel enspezo de la kaso de T. E. K. A.)
 P. T. 386. R. N. Howard 1-19, Whitaker donace 1-30, 387. Istamanov 1-20, W. Yemans donace 4-80, 388. D-ro Roseboom el Rochester N. Y. avizis min, ke li sendis 2 Sm. al la konsulo d-ro Millican, ĉar tamen la konsulo Millican malgraŭ mia peto ne reguligis tiun ĉi kalkulon, m elpagis al la redakcio de „V. d. K.“ la abonprezon (3-60 kron.) el la kaso de Tekaj kaj s-ro Millican estos ŝuldanta al la kaso 2 Sm. = 4-80 kron. 389. Drostenfels 1-23, 390. Werner 1-20, s-ro Jameson Johnston pagas la ŝuldon al la kaso de Tekaj 12-—, 391. Pierre Minelle 1-16, 392. Ardouin 1-16, 1-16, 393. Ball 1-20.

Sume enspezoj . . . . . 126-44 kron.
 Restis de la antaŭa kalkulo 97-10 kron.
 Enspezoj . . . . . 223-54 kron.

Elspezoj:

Elpagita al la redakcio de „V. d. K.“ por s-ro Roseboom . . . . . 3-60 kron.
 Elspezoj de la kasisto . . . . . 5-— „
 Elspezoj . . . . . 8-60 kron.

Enspezo . . . . . 223-54 kron.
 Elspezo . . . . . 8-60 „
 Restas en la kaso . . . . . 214-94 kron.

Krom tio ŝuldas al la kaso:
 Prof. Dor . . . . . 4-80 kron.
 D-ro Thalwitzer . . . . . 186-— „
 D-ro Millican . . . . . 4-80 „

D-ro Mikolajski
 Kasisto de T. E. K. A.

Por reguligi la interrilaton de Tekaj kun la redakcio, mi sendis al la prezidanto Prof. Dor la sekvantan proponon:

Lwów, 10/5 1910.

Estimata Sinjoro!

Mi sciigas la Estraron de TEKA, ke mi estas preta meti mian revueton „Voĉo de Kuracistoj“ al la dispono de TEKA, kiel organon, ankaŭ por la jaro 1911 nur sub la jenaj kondiĉoj.

1) „Voĉo de Kuracistoj“ restas „organo de T.E.K.A.“ kaj dediĉas por la komunikaĵoj de TEKA ĝis 2 paĝoj en ĉiu numero.

2) La abonprezo restos por la Tekaj-anoj la sama: 1-5 Sm. = 3-60 kronoj, sendepende de tio, ĉu por a abonantoj, ne apartenantaj al TEKA, la abonprezo estos plialtigita.

3) La Tekaj-Estraro elpagos al mi la 15-an de decembro 1910 opan antaŭpagon por 400 Tekaj-anoj: $400 \times 3-60 = 1440$ kronojn, por kio mi devos ekspedi la revuon laŭ la adresoj, ricevita de la Tekaj-Estraro, al 400 anoj, repagante al la kaso de Tekaj ĉiumonate la abonpagojn, kiuj eventuale alvenos de tiuj ĉi Tekaj-anoj. Se la listo de la Tekaj-anoj superpaŝos la nombron 400, la Tekaj-Estraro reguligos la kalkulon de la restantaj kvaronjare.

3) Se la kondiĉo sub 2) ŝajnus al la Tekaj-Estraro neplenumbla, mi kontentigos min per la subvencio de 700 kronoj, pagota de la Tekaj-Estraro la 15-an de decembro 1910 kaj ne enkalkulota en la abonpagojn.

4) La T.E.K.A.-Estraro alprenas plenan garantian por ĉiuj konsuloj kaj reprezentantoj de TEKA. kaj se iu konsulo aŭ reprezentanto ne transsendus al la redakcio la pagojn, ricevintajn por ĝi, en netrapasebla templimo de 1 monato, la Estraro de T.E.K.A. alprenas la devon elpigi por tiu prokrasto duoble la sumon, retenitan de la konsulo aŭ reprezentanto.

5) La definitivan decidon de la Estraro je tiu ĉi mia propono mi atendas ĝis 1-a de oktobro 1910 kaj se ĝis tiu templimo ne alvenos la konfirmo de la supraj kondiĉoj, mi rezignas la honoron por mia revuo esti organo de T.E.K.A. en la jaro 1911.

Kun estimo
D-ro Mikolajski.

En la

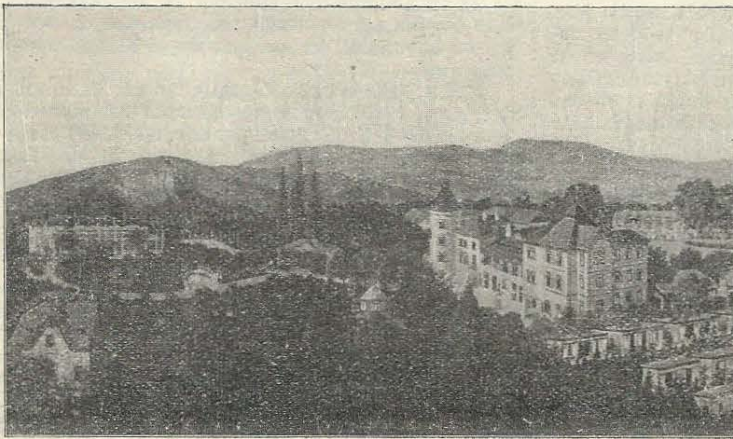
Nestlé'a Faruno por infanoj

ENHAVATA PURA ALPA LAKTO,
 konsistigas kune kun substancoj neŭtralizantaj, nutrozaj kaj facile digesteblaj la tipon de la miksa nutraĵo, devenanta egale de la regno de kreskaĵoj, kiel de la regno de animaloj, kia ĝuste por la organismo estas plej taŭga.

TARIĤO DE LA ANONCOJ:

Spaco	Unufoja enpresio:	Almenaŭ 6-foja enpresio por ĉiu:	Almenaŭ 12-foja enpresio por ĉiu:
$\frac{1}{1}$ tuta paĝo	70 kron. aŭstr.	60 kron. aŭstr.	40 kron. aŭstr.
$\frac{1}{2}$ da paĝo	35 kron. aŭstr.	30 kron. aŭstr.	20 kron. aŭstr.
$\frac{1}{4}$ da paĝo	18 kron. aŭstr.	16 kron. aŭstr.	12 kron. aŭstr.
$\frac{1}{8}$ da paĝo	10 kron. aŭstr.	9 kron. aŭstr.	7 kron. aŭstr.
$\frac{1}{16}$ da paĝo	6 kron. aŭstr.	5 kron. aŭstr.	4 kron. aŭstr.

Francisco Garcia, kuracisto, Sos, Zaragoza, Hispanujo, deziras korespondadi kun kolegoj.

WÄLLISCHHOF

Maria-Enzersdorf am Gebirge
apud VIENO (en distanco de
1 horo)

SANIGEJO, tre bone lokita, por
kuracprocedo fizi-
ka dieta.

Bonegaj kurac sukcesoj.

Prospektoj germanaj kaj
esperantaj volonte elsenda-
taj senpage.

Carl Seyferth posedanto
Dr. Marius Sturza ĉefkuracisto

D-ro H. Ŝipek, bankuracisto, somere en LUHAĈOVICE (Moravio), vintre en KAIRO ord., krom esperante, boheme, pole, ruse, angle, france, itale, germane. Malsanoj, taŭgaj por kuracado en Luhaĉovice: malsanoj de la aparatoj spira kaj digesta, de hepato, koro, urina aparato, sangmalsanoj, diabeto, neŭrastenio, histerio ktp. Ne taŭgas: tre progresinta arteriosklerozo (komenciĝanta estas tre bone kuracata), ĉiuj akutaj malsanoj, tuberkulozo, kankro, sarkomo. — Malsanoj, taŭgaj por kuracado en Kairo: malsanoj de renoj, de koro, astmo, tuberkulozo (ne tre progresinta) bronhokataro, pleŭrito, reŭmatismo, restaĵoj post influenco, malsanoj nervaj, anemiaj. Ne taŭgas: ulceroj en gorgo. Eĉ grave malsanaj kaj plej malgrandaj infanoj ne bezonas akompanantan flegiston. Mi mem persone prizorgos ĉion dum la veturo, reveno kaj restado. La kuracistoj kaj iliaj familioj pagas nur la efektivajn elspezojn.

4-2

„POLA ESPERANTISTO“

MONATA GAZETO,

ORGANO DE POLAJ ESPERANTISTOJ:
LA ABONPAGO

Jare sen la „Liter. Aldono“ — Rb 2'50 — Sm 2.65

Kun la poŝta transsendo.

ADRESO: De redakcio Marszałk. 143.

De administr. Hoża Nr. 20.

WARSZAWA (VARSOVIO).

■ Naturala bohema akvo amara ■

ŜARATICA

4-2

efikas bone ne nur ĉe mallakso, sed ankaŭ ĉe sepsaj kataroj de intestoj.

Provajn kvantojn elsendas senpage kaj
afrankite:

Administrado de Ŝaratica en
Krzenowice (Aŭstrio-Moravio).

La bohemiaj kuracistoj preskribas
neniam alian akvon amaran. :: ::